

naumu, ki se zato imenuje v evangeliju celó „njegovo mesto“. Tukaj v shodnici je učil pogostoma, v tem kraju je storil veliko čudežev. Tukaj je ozdravil hlapca stotnikovega, taščo Petrovo, mrtvoudnega človeka, katerega so mu prinesli štirje možje na postelji, izganjal je hudobne duhove, tudi od mrtvih je obudil Jajirjevo hčer. Tako bi bili ljudje pač lahko spoznali svojega Izveličarja, a bili so večinoma trdovratni po vseh teh krajih.

Gospod se je mnogokrat vozil tudi po jezeru, iz čolna je celó učil množice, ki so posedle ob bregu. Zlasti ljubeznivo pa se je tukaj prikazal po vstajenju apostolom, ki so se bili zopet lotili ribiškega posla: Petru, Tomažu, Natanaelu, Janezu, Jakopu in še dvema učencema. Simon Peter povabi namreč te svoje tovariše in pravi: „Ribe grem lovit.“ Drugi mu rekó: „Gremo tudi mi s teboj.“ In so šli in stopili v čoln, a tisto noč niso nič ujeli.

„Ko se je pa jutro storilo — tako pripoveduje nadalje sv. Janez, ki je bil zraven — stal je Jezus na bregu; učenci pa ga niso spoznali, da je Jezus. Jezus jim tedaj reče: Otroci, imate-li kaj jesti? Odgovoré mu: Nič. Reče jim: Vrzite mrežo na desno stran čolna in najdete. Vrgli so torej in niso je mogli izvleči zaradi obilice rib. Tedaj reče Petru učenec, katerega je Jezus ljubil: Gospod je. Ko je Simon Peter slišal, da je Gospod, opasal si je suknjo in se

je spustil v morje. Drugi učenci pa so prišli v čolnu in so vlekli mrežo z ribami. Ko tedaj stopijo na suho, videli so žerjavico pripravljeno in ribo na njej in kruh. Jezus jim reče: Prinesite rib, ki ste jih ujeli! Simon Peter stopi v čoln in izvleče na suho mrežo, polno velikih rib, sto in tri in petdeset. In četudi jih je bilo toliko, ni se strgala mreža. Jezus jim reče: pridite in jejte! Nobeden pa izmed teh, kateri so sedli k jedi, ni si upal vprašati ga: Kdo si ti? Zakaj vedeli so, da je Gospod. In Jezus pride in vzame kruh in jim ga dá; tako tudi ribo.“ (Jan. 21, 2—13.) Tako neizrekljivo mil in prijazen značaj se nam kaže v Gospodovem vedenju, da ti nehoté postane milo v srcu, ko čitaš to prigodbo s Tiberijskega jezera.

Žal, nad vsemi temi kraji se je izpolnilo, kar je bil zagrozil Izveličar Kafarnaumu: „Ti Kafarnaum, ki si bil povzdignjen do neba, pogreznjen boš do pekla.“ (Luka, 10, 15.) Cesar Konstantin je dal v Kafarnaumu zidati krščansko cerkev; sv. Hijeronim je še videl mesto; konec 7. stoletja je pa bilo mestno zidovje že podrtó, v 16. stoletju je bilo popolnoma v razvalinah, in sedaj je pokopano — v pozabljenosti.

Bolj, kakor težavno zgodovinsko preiskovanje zanima čitatelja pač sedanje lice teh krajev, kakor se je kazalo pisatelju ob njegovem potovanju. Zato podam nekoliko črtic o tem, kar se mi je najživeje vtisnilo v spomin. (Dajc.)

Književnost.

Slovenska književnost.

Levstikovi zbrani spisi, uredil Frančišek Levč. V. zvezek. Proza III. Vsebina: Kritike in polemike, II. del. — Fran Levstik (s podobo). — Izjava. — Levstikovi spisi, ki niso tiskani v tej zbirki. — Tolmač. — Kazalo. — Ljubljana. Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg. 1895. 8°. str. 364. (Dobiva se le vseh petero zvezkov skupaj za 10 gl. 50 kr.) — S tem zvezkom so končani Levstikovi zbrani spisi. V njem sta Levstikova slika in življenjepiš, ki ga je spisal urednik. Dala bi se pisati tudi — in še zlasti — o tem zvezku obširna ocena. Življenjepiš nam je vzbujal različne misli. A toliko smo spoznali, da se je gospod urednik trudil za objektivnost. Jako zanimive kritike in ocene se vrsté tukaj, da bereš vsakatero, kakor bi čital pismo svojega prijatelja ali spis namenjen prav tebi. In če bereš drugič, ni ti dolg čas, mika te pisatelj od začetka do konca.

Seveda, kar se tiče oblike Levstikove, kar se tiče njegove ostroti, sploh njegovega bojevanja, treba stvar soditi resneje in treznejše, kakor ravnamo na-

vadno. Nikjer se nisem tako prepričal, da moramo pisatelja brez ugodnih in neugodnih predsodkov, brez usiljenih mislij raznih ocenjevalcev presojsati, ako ga hočemo res umeti, kakor pri Levstiku. Tako svetujem čitateljem, ako hočejo poznati Levstika, naj ga beró pazno in tudi njega ostro, to je, natančno sodijo in skrbno primerjajo njegove razne nauke med seboj. Tudi o njegovem življenju se marsikaj razjasni, ako pazno čitamo njegove spise.

Ko bi ne imel nujnejših in potrebnjših opravil, kakor dušeslovno preiskovati naše pisatelje, in ko bi naročniki radi čitali take podrobnosti, del bi pač najprej Levstika pod tak dušeslovni drobnogled. Morda o priliki kaj več; sedaj omenjam še to, da se naš gospod življenjepišec Levstikov nekoliko preveč nemilo izraža o Levstikovih nasprotnikih. Zgodovina je sodnica ljudij in narodov. Ne sodi pa nikakor z jednostranskega, recimo, samo s slovstvenega stališča, marveč sodi človeka po vseh pravih in zakonih, ki uravnavajo in določujejo naše bitje in žitje. Mnogokrat sem se prepričal, da je večina življenjepisov jednostranska, ker nimajo življenjepisci onega obširnega obzorja, ki obsega vsega

človeka, in tudi ne onega ostrega pogleda, ki sega duši v dnó. Seveda, za tak življenjepis ni bilo prostora v „Zbranih spisih“. Smemo pa reči to, da je urednikov spis spisan prav spretno. *Dr. Fr. L.*

Moje ječe. *Italijanski spisal Silvio Pellico. Poslovenil F. Guželj. Ponatis iz Slovenca. V Ljubljani. Samožaložba. Tiskala Katol. Tiskarna. 1895. 8°. Str. 247. C. 35 kr. — Pisatelj te ocene je pred mnogo leti že sam prevajal Pellicovo delo „Le mie prigioni“, tako ga je mikalo. Zato je bil pač pozoren na ta prevod. Dasi odobrujemo prelaganje takih spisov zlasti za dnevnikov listek, vendar izrekamo tu nujno željo, naj bi prelagalci bolje pazili na jezikovno stran svojih del. Kar smo pisali v „Dom in Svet“-u o tej stvari, to je pač preveč preziral naš gospod prelagatelj, kar pa le obžalujemo. Pisateljski jezik — to poudarjamo najodločneje — ni lahka stvar, in treba se ga je učiti, predno se kdo pokaže s svojimi izdelki na pozorišču narodnega slovstva. Zaradi zanimive vsebine in nizke cene smemo to knjigo priporočati, vedoč, da bo ugajala bralcem.*

Večna luč. *Novela. Angleški spisal kardinal Wiseman. Iz nemščine prevel V. Steska. V Ljubljani 1895. Založil V. Steska. Tisek Katoliške Tiskarne. 16°. Str. 52. — Cena 10 kr. Četudi bi si želeli prevoda kar iz izvirnega dela, vendar nam je tukaj naš prelagatelj ta nedostatek namestil z zares lepim in čistim jezikom. Saj se pa tudi spodobi taka oblika lepim pripovednim delom. Zato priporočamo to delce, ki je tudi po vsebini vzorno, našim dijakom prav posebno. Omenjamo, da pišemo „preprosto“ nam. „priprosto“, gledé na staroslovenščino in narodno besedo; jednako tudi „oltar“ nam. „altar“.*

Dott. G. Baudouin de Courtenay, gia professore nelle università di Kasan e di Dorpat: II catechismo resiano con una prefazione del dott. Giuseppe Loschi, professore nel r. istituto forestale di Vallombrosa. Udine. Tipografia del Patronato. 1894. 8°. Str. 113. Cena 1 lira in pol. — Naznamo to knjigo kot slovensko, ker je namreč taka tudi večina njene vsebine: rezijski katekizem.

Knjiga ima tri dele: 1. Predgovor prof. Loschija (1—40), v katerem govori o Rezijskih in njihovem jeziku. Ta predgovor se nam zdi tako lep, poučen in vreden zanimanja, da želimo nujno, da bi ga kdo preložil na slovenski jezik. 2. Rezijski katekizem (43—82). 3. Besednjak. Katekizem in besednjak je priredil znani prof. Baudouin de Courtenay. — Ko bi imeli več prostora, podali bi kratek odlomek iz te knjige; a za sedaj mora biti dovolj, da jo najvneteje priporočimo onim, ki znajo laški in želé spoznavati svoje slovenske rojake.

Mati prečudna. *Šmarnice. Sestavil J. P. Tous-saint. S pisateljevim dovoljenjem poslovenil Viktor*

Steska. Ljubljana, 1895. Založil V. Steska. Tiskala Katoliška Tiskarna. 16°. Str. 233. Cena vezani knjigi z rdečo obrezo 60 kr. — Prav lepe Šmarnice, in, kar je jako hvalevredno, kratke. Vzglede, ozir na Marijo, nauk, opomin — — to so sestavine vsakdnevnega premišljevanja. V obliki bi želeli, da bi se bil gibal prelagalec prostjeje in bolj po domače; več glagolov, manj samostalnikov! Sicer pa naj le urno sežejo po knjižici prijatelji Šmarnicam, veseli je bodo! *F. Sv.*

Ogled po bolgarski književnosti.

(Spisal *Fr. Kovačič.*)

„Dom in Svet“ je že govoril o raznih slovstvih slovanskih in neslovanskih narodov; pravica in bratoljubje torej zahtevata, da se ozremo tudi tje doli — v skrajni kot balkanskega polotoka, kjer prebiva narod, nam po krvi jako soroden, nadarjen in delaven, ali do našega veka Evropi skoro popolnoma neznan. Ta narod je imel nekdanj važno ulogo v evropski zgodovini; pred njim je trepetal večkrat oholi Bizanc, zahodni in izhodni svet sta se trgala zanj, prvi med slovanskimi narodi se je povspel na visoko stopinjo moči in omike. Že v 10. veku je Bolgarija doživela svoj zlati vek pod močnim carjem Simeonom (l. 893.—927.). Ali čudno! Kakor utrinek na nebu je naglo zablščal in ravno tako naglo zatemnel. Zgodovinarji se vprašajo, kaj je vzrok, da je ta mladi, krepki in posebno nadarjeni narod tako hitro in žalostno končal. Vsi se strinjajo v tem, da je tega kriv stari Bizanc, ki je mlado državo potegnul náse, okužil jo in s seboj vred zvalil v grob. — In v resnici celó v najlepših dôbah stare bolgarske zgodovine se opaža v vsem državnem, prosvetnem in cerkvenem gibanju nekaka prezgodnja zrelost, bolehavost, povšr-ost, nenaravnost, robsko posnemanje ptujine. Takšno je tudi slovstvo. Pisalo se je mnogo in marljivo, ali tudi slovstvo nosi na sebi pečat bizantinizma. Vsi ti proizvodi so bili bolgarskemu duhu većinoma ptuji in le za višje stanove. Za omiko prostega ljudstva se ni storilo nič.

Ne mislimo pa tukaj govoriti o starem bolgarskem slovstvu — kar za pravo gre v zgodovino staroslovenske književnosti —, ampak le o najnovejšem bolgarskem slovstvu.

I. Preporod bolgarskega naroda.

Proti koncu minulega stoletja je še večina slovanskih narodov spala v trdem, nevarnem spanju; najhujše je pa menda bilo pri Bolgarjih. Ne dá se lahko opisati, koliko je ta narod pretrpel v petih stoletjih. L. 1393. so Turki podjarmili Bolgarijo in od tega časa se je zdelo, da je bolgarski narod izginil s površja zemeljskega. Ne samo, da ga je davil trdi turški jarem, ampak še huje ga je pritiskal duhovni jarem grške višje duhovščine, tako